

QUY TRÌNH TẠM THỜI
KỸ THUẬT TRỒNG VÀ CHĂM SÓC CÂY CAM, QUÝT
TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH CAO BẰNG

*(Ban hành kèm theo Quyết định số: 602/QĐ-SNN ngày 29 tháng 6 năm 2022
của Sở Nông nghiệp và PTNT)*

I. KỸ THUẬT TRỒNG

1. Thời vụ trồng

- Vụ Xuân trồng tháng 2 - 4.
- Vụ Thu trồng tháng 8 - 10.

2. Chọn giống

Chọn cây giống ghép, đảm bảo tiêu chuẩn trồng và đúng giống, qui cách 60-80 cm, cây xanh tốt, không vàng lá, sâu bệnh.

3. Mật độ

Tùy theo giống, đất đai, khí hậu, địa hình để xác định khoảng cách trồng có thể 5m x 4m, 4m x 4m, 3m x 4m. Mật độ tương ứng các khoảng cách này là 500 cây/ha, 625 cây/ha và 830 cây/ha.

4. Chuẩn bị đất

- Cây cam, quýt có thể trồng được trên nhiều loại đất khác nhau nhưng vườn trồng phải đảm bảo tiêu thoát nước tốt, đất thoáng khí và không có tầng đất cứng vì tầng đất này sẽ làm cản trở sự phát triển của bộ rễ.

- Trước khi trồng, cày sâu 20 – 30 cm, bừa nhỏ và phẳng, nhặt sạch cỏ dại.

- Đào hố kích thước 60cm x 60cm x 60cm. Lượng phân bón cho 1 hố như sau: Phân chuồng hoai mục 40 – 50kg, super lân 250 – 300gr, kali 200 – 250gr + 1kg vôi bột trộn đều với lớp đất mặt. Việc đào hố, bón lót phải chuẩn bị xong trước khi trồng 1 tháng.

5. Cách trồng

Cách trồng: Đặt bầu cây thẳng đứng và cao hơn mặt đất ở giữa hố đã đào, nén chặt đất xung quanh và tưới nước giữ ẩm cho cây.

II. KỸ THUẬT CHĂM SÓC

1. Tưới nước, giữ ẩm

- Sau khi trồng phải tưới nước thường xuyên giữ ẩm trong vòng 20 ngày đến 1 tháng để cây hoàn toàn bén rễ và phục hồi nhanh nhằm hạn chế sâu bệnh tấn công.

- Những năm đầu cây còn nhỏ chưa giao tán phải làm sạch cỏ gốc, trồng cây phân xanh ở giữa các hàng cây hoặc trồng xen các cây họ đậu để tận dụng đất và che phủ đất giữ ẩm, chống cỏ dại, vừa tạo nguồn phân xanh cải tạo đất vừa cung cấp dinh dưỡng cho cây.

- Cam, quýt là loại cây sợ úng nước do đó phải thoát nước kịp thời trong mùa mưa lũ. Mùa mưa do lượng mưa không phân bố đều, vì vậy vườn cần phải có mương cống để tiêu nước vào các tháng mưa nhiều, tránh bị ngập úng sẽ làm cho cây dễ bị nhiễm sâu bệnh, đặc biệt là bệnh thối gốc rễ.

2. Bón phân

* **Lượng phân bón:** tính theo tuổi và tùy tình hình sinh trưởng của cây: cam, quýt chưa có quả (từ 1 đến 3 năm tuổi) và cam quýt đã có quả (từ 4 năm tuổi trở đi).

Lượng phân bón cho 01ha (625 cây):

Tuổi cây	Phân chuồng (Tấn)	Đạm Ure (kg)	Super lân (kg)	Kali clorua (kg)	Vôi (kg)
Từ 1 – 3 năm tuổi	20 – 25	125	250	-	-
Từ 4 – 5 năm tuổi	25 – 30	190	320	190	300
Từ 6 – 8 năm tuổi trở đi	25 – 30	250	625	315	625

* Thời vụ bón:

- Thời vụ bón cho vườn cam từ 1 – 3 tuổi:

+ Lần 1 bón vào cuối mùa sinh trưởng (tháng 11-12): bón toàn bộ phân chuồng + lân.

+ Lần 2 (tháng 1- 2): 30% đạm.

+ Lần 3 (tháng 5 - 6) : 40% đạm.

+ Lần 4 (tháng 7 - 8): 30% đạm.

- Thời vụ bón cho vườn cam đang có quả từ năm 4 tuổi trở đi:

+ Lần 1 bón sau thu hoạch (tháng 11 – 12): bón toàn bộ phân chuồng + lân + vôi.

+ Lần 2 bón đón hoa, thúc cành Xuân (tháng 1 – 2): bón 40% lượng đạm urê + 30% lượng kali.

+ Lần 3 bón thúc quả, chống rụng quả (Tháng 5- 6): bón 30% lượng đạm urê + 40% lượng kali.

+ Lần 4 bón thúc cành Thu và tăng khối lượng quả (Tháng 7 – 8): bón 30% lượng đạm + 30% lượng kali.

* Phương pháp bón phân:

+ Bón lót cuối năm: Cuốc rãnh quanh tán cây sâu 10 – 15cm, rộng 10 – 20cm, cho phân xuống rồi lấp đất lại, tưới nước cho ướt đều.

+ Bón thúc: Xới nhẹ đất theo tán cây sau đó rắc phân, rồi tưới nước cho cây để phân ngấm vào đất.

+ Phun phân lên lá: có thể dùng phân bón lá kết hợp các chất kích thích sinh trưởng phun lên lá sau khi hòa tan.

3. Chăm sóc cắt tỉa cây

*** Làm cỏ, vệ sinh vườn:**

Khi cây vào thời kỳ kinh doanh (cho quả), cần giữ cỏ trong vườn nhằm giữ ẩm, chống xói mòn và tạo nơi sinh sống cho thiên địch. Sau khi thu hoạch quả vào tháng 10, 11 tiến hành thu gom lá, quả rụng, bệnh và đem ra khỏi vườn đốt. Phát quang bờ, làm cỏ, tủ gốc, quét dung dịch phòng trừ nấm bệnh lên thân cây.

*** Tạo tán, tỉa cành:**

- Vườn kiến thiết cơ bản: cần phải chú ý tỉa cành tạo tán cho cây, cắt bỏ những cành nhỏ, cành tăm, cành vượt và những cành mọc sâu trong tán, những cành bị sâu bệnh nhằm tạo cho cây có một khung tán cân đối, thoáng, ánh sáng đầy đủ.

- Vườn kinh doanh: Cắt bỏ những cành tăm, cành vượt, cành khô, cành bị sâu bệnh sau mỗi vụ thu hoạch, nhằm tập trung dinh dưỡng cho cây sinh trưởng và phát triển tốt.

* **Tỉa hoa, quả:** ở thời kỳ nụ hoa, quả non cần tỉa bớt các hoa dị hình, những hoa, quả non ra muộn và ở vị trí không thích hợp cho việc hình thành quả.

* **Chăm sóc quả:** ở thời kỳ sau đậu quả 1-2 tuần tiến hành phun các chất điều tiết sinh trưởng, kết hợp với các chất dinh dưỡng bổ sung và các vi lượng để tăng tỷ lệ đậu quả và thúc đẩy nhanh quá trình lớn của quả, giảm số hạt và đẹp mã quả.

III. PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH HẠI

1. Một số sâu hại chính

1.1. Sâu vẽ bùa

- Tác hại: Sâu đẻ trứng và phá trên các búp non. Sâu non nở ra ăn lớp biểu bì trên lá, tạo thành những vết ngoằn ngoèo có phủ sáp trắng, lá xoắn lại.

- Biện pháp phòng trừ: Chăm sóc cho cây sinh trưởng tốt, tỉa cành, tạo tán, bón thúc cho lộc non ra tập trung, hạn chế sự phá hại của sâu. Trường hợp bị hại nặng thì có thể cắt bỏ các chồi lá bị sâu đem tiêu diệt. Khi mật độ sâu quá cao có thể sử dụng thuốc để phun phòng trừ.

1.2. Sâu đục thân, đục cành

- Tác hại: Sâu non đục từ vỏ vào bên trong thân, cành lớn tạo thành đường đục hướng về phía gốc cây. Sâu đục gốc đục chủ yếu ở phần gốc tạo thành vòng tròn khép kín quanh gốc ở vị trí sát mặt đất.

- Biện pháp phòng trừ: Thường xuyên kiểm tra để phát hiện sớm các loại sâu hại, dùng vợt để bắt hoặc bắt bằng tay với sâu trưởng thành, có thể dùng dây thép luồn vào lỗ đục để bắt sâu non, bơm thuốc vào lỗ đục của sâu. Phun các loại thuốc để diệt trứng sâu và các loại rầy, rệp trên cây.

1.3. Rệp cam

Tác hại: Chủ yếu hại trên các lá non, cành non lá bị xoắn rệp lên, rệp tiết nước nhờn khiến lá bị muội đen. Rệp cam là môi giới truyền bệnh virus trong đó có bệnh Tristeza rất nguy hiểm cho các vùng trồng cam, quýt.

Biện pháp phòng trừ: Cắt tỉa và tiêu hủy cành vượt, cành có nhiều rầy, tạo thông thoáng, Tưới đủ ẩm và cung cấp đầy đủ dinh dưỡng cho vườn cây. Theo dõi vườn thường xuyên, đặc biệt là vào các đợt cây ra đợt non, nếu thấy rầy có mật số cao thì có thể sử dụng thuốc hóa học để phun xịt.

1.4. Ruồi đục quả

Tác hại: vườn cam, quýt quả bị hại có màu vàng sáng xung quanh vết châm. sâu non phá hoại phần thịt quả làm quả thối, ủng và rụng.

Biện pháp phòng trừ: Vệ sinh vườn trồng, thường xuyên thu, hái và đem tiêu hủy toàn bộ quả rụng trên mặt đất. Thu hoạch kịp thời, không để quả chín lâu trên cây. Khi quả già chưa chín, phun trừ ruồi và dòi bằng các thuốc bảo vệ thực vật.

1.5. Rầy chống cánh

Tác hại: là môi giới truyền bệnh greening, rầy chích hút trên lộc non làm lá và chồi non dị dạng.

Biện pháp phòng trừ: Thường xuyên thăm vườn, cắt tỉa cành cho cây được thông thoáng, bón phân hợp lý, theo dõi mật độ rầy vào các giai đoạn cây ra lộc non để phun phòng trừ kịp thời.

1.6. Ngài chích hút

Tác hại: bướm dùng vòi cứng nhọn, chích sâu vào thịt quả, hút dịch chất trong quả, làm quả úa vàng, thối dần và rụng.

Biện pháp phòng trừ: thường xuyên vệ sinh vườn, mùa quả chín có thể dùng vợt hay đèn bắt ngài. Sử dụng bẫy bả có tẩm các loại thuốc trừ sâu để bẫy ngài chích hút.

2. Một số Bệnh hại chính

2.1. Bệnh Greening

- Nguyên nhân: Bệnh do vi khuẩn gây ra. Cây bị bệnh là lá bị vàng khảm, gân lá xanh, lá nhỏ hẹp.

- Biện pháp phòng trừ: trồng cây giống sạch bệnh, bón phân đầy đủ, cân đối, tiêu diệt các loại côn trùng chích hút đặc biệt là rầy chống cánh. Sử dụng thuốc phòng trừ sâu, bệnh phun định kỳ bảo vệ các đợt lá non.

2.2. Bệnh Tristeza

- Nguyên nhân: Bệnh do virus gây ra. Rầy mềm là môi giới truyền bệnh Tristeza trên cây cam, quýt. Virus không truyền qua cơ giới nhưng có thể truyền qua chiết ghép.

- Biện pháp phòng trừ: Sử dụng giống cây sạch bệnh, vệ sinh vườn, cách ly và tiêu huỷ cây bệnh, sử dụng thuốc để phun phòng trừ côn trùng chích hút tác nhân truyền bệnh Tristeza.

2.3. Bệnh ghẻ cam

- Nguyên nhân: bệnh là do nấm gây ra. Bệnh gây hại trên cành non, trái non và đọt non. lá bệnh bị cong ngược về một phía, vằn vẹo và biến dạng.

- Biện pháp phòng trừ: Sử dụng cây giống sạch bệnh, thường xuyên vệ sinh vườn, tỉa cành tạo tán cho cây thông thoáng, cắt bỏ cành lá bệnh và đem ra khỏi vườn tiêu huỷ, bón phân cân đối, sử dụng các loại thuốc phun định kỳ phòng trừ bệnh cho vườn cây.

2.4. Bệnh thối gốc chảy nhựa

- Nguyên nhân: Do nấm gây ra. Lúc đầu bệnh làm vỏ của thân cây ở vùng gốc bị úng nước, thối nâu thành những vùng bất dạng, sau đó khô, nứt dọc, chảy mủ hôi. Nấm gây bệnh này cũng làm thối trái, nhất là trái ở gần mặt đất và thường thấy ở các vườn trồng dày.

- Biện pháp phòng trừ: Vệ sinh sạch sẽ vùng gốc, tỉa cành tạo tán, làm cỏ vườn tạo điều kiện thông thoáng cho vườn. Thoát nước cho vườn trong mưa lũ. Thu gom các quả bệnh đem tiêu huỷ để tránh lây lan. Khi phát hiện cây chớm bị bệnh có thể dùng thuốc để phun xịt lên cây và tưới gốc.

2.5. Bệnh muội đen

- Nguyên nhân: Bệnh do nấm gây ra. Xuất hiện ở mặt dưới của lá già có những đốm tơ màu đen hơi tròn.

- Biện pháp phòng trừ: Tỉa bỏ cành già không có khả năng cho quả, cành bị sâu bệnh gây hại, dọn cỏ rác, để vườn luôn được thông thoáng, đủ ánh sáng. Bón phân, tưới nước đầy đủ. Nếu vườn thường hay bị bệnh gây hại có thể sử dụng thuốc trừ nấm để phun xịt ướt đều cả mặt dưới của lá.

** Lưu ý: Đối với mật độ sâu, tỷ lệ bệnh đến ngưỡng cần phòng trừ thì áp dụng biện pháp hóa học sử dụng các loại thuốc BVTV trong danh mục thuốc được phép sử dụng tại Việt Nam hoặc theo hướng dẫn của cán bộ kỹ thuật; theo hướng dẫn trên bao bì; sử dụng thuốc tuân thủ theo “nguyên tắc 4 đúng”*

IV. THU HÁI VÀ BẢO QUẢN

Quả cam, quýt khi xuất hiện (đỏ da cam hoặc vàng da cam) trên 1/3 - 1/4 diện tích vỏ quả là thu hoạch. Thu hoạch vào những ngày nắng ráo, Nên thu hái bằng kéo để tránh bầm dập, hạn chế rụng lá gây cành. Bảo quản ở nơi thoáng mát trước khi vận chuyển đi tiêu thụ.

V. PHẠM VI ÁP DỤNG

Quy trình tạm thời kỹ thuật trồng và chăm sóc cây cam, quýt áp dụng đối với các vùng trồng cam, quýt trên địa bàn tỉnh Cao Bằng./
